

Els criteris d'Europa sobre la celebració de referèndums

written by Iolanda Bethencourt | 11 de desembre de 2016

Atès que el govern i el Parlament de Catalunya s'han compromès per mandat democràtic de la ciutadania a celebrar un referèndum d'independència en els propers mesos, és important saber quines són les recomanacions que fa el Consell d'Europa pel que fa a aquesta qüestió.

El 1990 el Consell d'Europa creà la Comissió de Venècia per tractar sobre temes electorals. Així per exemple, la Comissió participà en la redacció de la legislació electoral d'Albània el 1997 i fou l'encarregada de la redacció del primer projecte electoral per a Bòsnia-Herzegovina. Altres països han col·laborat regularment en matèria electoral amb la Comissió, entre els quals Armènia, Azerbaidjan, Geòrgia i Ucraïna, i altres països han comptat amb la seva ajuda, com ara Moldàvia, Romania i més recentment Macedònia i Montenegro. De 2002 ençà el paper de la Comissió en matèria electoral s'ha vist reforçada i ha esdevingut un punt de referència mundial en afers referendaris.

La Comissió de Venècia ha publicat diversos estudis entre els quals destaquen el Codi de bones pràctiques per a assumptes electorals, l'Informe sobre legislació i administració electoral a Europa, Formes d'observació electoral, i el Codi de bones pràctiques per a referèndums, que és l'informe que prenem aquí com a referència.

En contra d'algunes veus que afirmen que Europa exigeix una participació mínima en els referèndums, el cert és que, segons l'informe es recomana no estipular un percentatge mínim de participació ni un mínim de percentatge d'aprovació, precisament per no afavorir que s'assimili el vot abstencionista a aquells que voten en contra de la proposta i

perquè pot dificultar el canvi. Per tant segons la Comissió qualsevol percentatge de participació i de suport majoritari es consideraria vàlid.

En tot cas, i segons el raser europeu, serien altres criteris, i no pas el de la participació, el que marcarien la validesa i legitimitat democràtica del referèndum.

Aquí podeu consultar [el text complet en anglès del Codi de bones pràctiques sobre referèndums](#) adoptat pel Consell d'Europa per a les Eleccions Democràtiques durant la 19ena reunió (Venècia, 16 de desembre de 2006), i per la Comissió de Venècia en la 70ena sessió plenària (Venècia, 16-17 de març de 2007), segons la darrera revisió feta pública el 20 de gener de 2009 (que també s'ha publicat en francès, italià i rus i aquí en [castellà](#)).

A continuació la traducció dels punts que fan referència al Quòrum (en el sentit de percentatge mínim per validar una decisió) en la primera part de l'informe:

Es recomana no estipular:

a. Un mínim de participació (llindar de representació, percentatge mínim), perquè assimila els abstencionistes amb aquells que voten en contra de la proposta.

b. Un mínim d'aprovació (l'aprovació per un percentatge mínim del registre electoral), perquè es corre el risc de provocar una situació política complicada si una majoria simple dóna suport al text en un percentatge més baix que llindar mínim acordat.

I en la part explicativa de l'informe:

7. Quòrum

50. En base a la pròpia experiència en el camp dels referèndums, la Comissió de Venècia ha decidit recomanar que no s'emeti cap disposició amb relació amb les regles sobre el percentatge de participació.

51. Acordar un mínim percentatge necessari pot generar que els opositors de la proposta s'hi abstinguin en lloc de votar en contra. Per exemple, si el 48% dels electors estan a favor de la proposta, 5% en contra, i 47% s'abstenen, el percentatge opositor podria deixar de participar per imposar el seu punt de vista, malgrat que realment constitueix una minoria. A més, la seva absència en la campanya tendirà a augmentar el nombre d'abstencions i, per tant, la probabilitat que el mínim de participació no s'assoleixi. Fomentar tant l'abstenció com la imposició del punt de vista d'una minoria no és saludable per a la democràcia (punt III.7.a).

A més a més, hi ha la temptació de falsejar el percentatge de participació mínim necessari davant una oposició feble.

52. L'aprovació per un mínim percentatge dels votants registrats també pot arribar a ser poc concloent. Es pot fixar tan alt com per dificultar en excés la possibilitat d'un canvi. Si un text s'aprova –fins i tot per un marge substancial– per una majoria d'electors sense que s'aconsegueixi el percentatge requerit, la situació política s'enrareix extremadament, ja que la majoria sentirà que ha estat privada de la victòria sense una raó justa; el risc que es pugui falsificar el percentatge mínim necessari és el mateix per a una participació mínima.